

Барсукова Н.С.

Аспірантка кафедри теорії та методики професійної освіти Харківського національного педагогічного університету ім.Г.С. Сковороди

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МУЗИКАНТА

Перетворення, що відбуваються в системі національної мистецької освіти, вимагають вдосконалення системи професійної підготовки творчої особистості студента, вдосконалення музично-педагогічного процесу у вищих педагогічних навчальних закладах. Втім, недостатньо уваги приділяється методологічному обґрунтуванню музично-виконавської складової вчителя музичного мистецтва, зокрема його виконавської майстерності

Окремі питання методології професійної підготовки студентів мистецьких (музичних) фахів обґрунтовано у працях Е. Абдулліна, В. Бутенко, Г. Ніколаї, О. Олексюк, О. Отич, Г. Падплки, О. Рудницька, Т. Смирнової, О. Щолокової. **Мета статті** - виявити специфіку виконавської майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах основних методологічних підходів (системного, особистісно-діяльнісного, аксіологічного).

Виклад основного матеріалу. Термін «майстерність» вчені розуміють як «досконалість», «довершеність», «зрілість», «вправність», вищий щабель розвитку професійних умінь, досягнутий на основі творчого підходу в умовах постійної професійної діяльності людини. Вчені виділяють види майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва: професійну (Л.Арчажнікова, Н.Гузій, А.Козир, О.Пехота, Т.Рейзенкінд, О.Рудницька), педагогічну (Є.Барбіна, Н.Кузьміна, І.Зязюн, Г.Хозяїнов,), виконавську (І.Мостова, Г.Сайк, В.Федоришин.).

З точки зору *системного підходу* виконавська майстерність музиканта є: а) відносно самостійним цілим, що складається з когнітивної (музично-виконавські знання), регулятивної та комунікативної (спілкування з слухачькою аудиторією) підсистем, що забезпечують різні форми взаємозв'язку музиканта-виконавця в професійній діяльності; б) зафіксованим утворенням у відношенні до професійної майстерності; в) процесом руху та розвитку її мікросистеми. Формування виконавської майстерності музиканта здійснюється в процесі виконавської діяльності, що дає нам змогу розглядати її з огляду на *діяльнісний підхід*.

Ґрунтуючись на *основних положеннях методологічного принципу розвитку*, виконавська майстерність музиканта є динамічним особистісним утворенням, що формується в процесі музично-виконавської діяльності. З позиції *принципу предметності*, предметом виконавської майстерності музиканта є музичний інструмент, голос, хоровий колектив – в диригентсько-хоровій майстерності. Згідно *принципу інтеріоризації-екстреоризації*, виконавська майстерність музиканта базується на засвоєнні художньо-мистецького досвіду, музично-виконавських знань та умінь та наступному трансляванні засвоєних художньо-естетичних цінностей

та смислів слухачькій аудиторії. *Принцип єдності* дозволяє розглядати поняття "виконавська майстерність музиканта", як єдність спеціальних здібностей та професійно важливих якостей (музикальність, артистизм, надійність у концертному виступі), набутих музично-виконавських знань (музично-теоретичних, музично-історичних, способів музично-виконавської діяльності) та умінь (виконавсько-технічних, рухо-пластичних, інтелектуально-інтерпретаційних, рефлексивних, саморегуляції). *Принцип активності* дозволяє розглядати виконавську майстерність як домінування продуктивної діяльності над репродуктивною, нетворчою [3, с.61].

Аксіологічний підхід спрямовує музиканта усвідомити об'єктивну та суб'єктивну значущість духовних та професійних цінностей світової та національної музичної культури. З огляду на це, музикант-виконавець виступає як транслятор художньо-естетичних ідеалів, а виконавська майстерність розглядається як засіб передачі у світ духовних та професійних (музичних, музично-педагогічних) цінностей виконавця. Завдяки виконанню музичного твору на високому рівні майбутній вчитель музичного мистецтва вступає в діалог із ціннісною свідомістю слухача, пропонуючи йому вибір широкого спектру духовних та професійних цінностей [1, с.42; 4].

Висновки. Отже, методологічною основою формування виконавської майстерності музиканта мають бути системний, особистісно-діяльнісний та аксіологічний підходи, які дозволяють розглядати її як когнітивну, регулятивну та комунікативну підсистему; процес розвитку особистості професіонала, його професійно важливих якостей, знань та умінь, що відбувається на підставі музично-виконавської діяльності; як засіб трансляції духовних та професійних цінностей виконавця, спрямованих до ціннісної свідомості слухача.

Перспективою для подальшого дослідження вважаємо з'ясування методологічних основ формування виконавської майстерності майбутнього вчителя музики

ЛІТЕРАТУРА

1. Абдуллин Э.Б. Методологическая культура педагога-музыканта: Учебное пособие для студ.высш.учеб.заведений. – Москва: Издательский центр «Академия», 2002. – 272 с.
2. Бочкарёв Л. Л. Психология музыкальной деятельности. — М., Издательство «Институт психологии РАН», 1997 г. — 352 с
3. Дружилов С.А. Психология профессионализма. Инженерно-психологический поход. – Харьков: Изд-во «Гуманитарный Центр» - 2011. – 296 с.
4. Коломиец Г. Г. Ценность музыки (аксиологическая мысль о музыке) <http://www.congress2008.dialog21.ru/Doklady/09110.htm>